

**Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi
(DEvAD)**

**Journal of Language Education and Research
(JLERE)**

ISSN: 2149-5602 | e-ISSN: 2149-5602

2026 |12 (1) | 476-504 |

DOI: 10.31464/jlere.1899417

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Önerilen Atıf

Ellialtı, N. ve Ellialtı, M. (2026). İkinci dil olarak İsveççe ders kitaplarının aile kavramı bakımından incelenmesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 476–504.

Makale Geçmişi

Geliş: 28.02.2026

Düzeltilme: 04.04.2026

Kabul: 11.04.2026

Yayın: 30.04.2026

Yazar Katkı Oranı (CRediT)

Yazar 1: Bulgular, sonuç ve tartışma birinci yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Yazar 2: Araştırmanın tasarlanması, veri toplama süreci, verilerin analizi ikinci yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmaya birinci yazarın katkı oranı %50, ikinci yazarın katkı oranı %50'dir.

Etik Açıklama

Bu çalışmada etik kurul izni gerekmemektedir.

Yapay Zekâ Kullanımı

Bu çalışmanın hazırlanmasında üretken yapay zekâ katkısı yoktur.

İkinci Dil Olarak İsveççe Ders Kitaplarının Aile Kavramı Bakımından İncelenmesi

An Analysis of Swedish as a Second Language Textbooks in Terms of the Concept of Family

Nesrin Elliati^{1*} Mevlüt Elliati²

¹ Araştırmacı, Uppsala Üniversitesi, Dilbilim ve Filoloji Bölümü, Türk Dilleri ABD, Uppsala, İsveç —
ORCID: [0000-0001-6477-9883](https://orcid.org/0000-0001-6477-9883)

² Dr., Uppsala Üniversitesi, Dilbilim ve Filoloji Bölümü, Türk Dilleri ABD, Uppsala, İsveç —
ORCID: [0000-0002-5151-6491](https://orcid.org/0000-0002-5151-6491)

Sorumlu yazar: mevlut.elliati@lingfil.uu.se

Öz

İkinci dil öğretimi; öğrencilerin kültürlerarası farkındalık ve iletişim becerilerini, dil ve kültür arasındaki karşılıklı etkileşimi temel alarak geliştirmeye yönelik planlanır. Temelinde bireylerin eşitliğini esas alan çokkültürlü ortamlarda eğitim; farklı özelliklere sahip bireylerin, kültürel değerlerine uygun biçimde kendilerini gerçekleştirmelerine ve varlıklarını sürdürebilmelerine imkân tanır. İsveç'te benimsenen çokkültürlü eğitim yaklaşımı çerçevesinde çeşitli ikinci dil öğretimi ders kitapları geliştirilmiş ve bu alandaki eğitim materyalleri zenginleştirilmiştir. Bu çalışmada, çokkültürlü toplumsal yapıya sahip olan İsveç'in hedef dil öğretim kitaplarında aile kavramına ne şekilde yer verildiğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi tercih edilmiştir. Araştırmanın ilk aşamasında İsveççe öğretim kitapları taranmış; aileye ilişkin kelime ve ifadeler listelenerek ilgili bağlamlardaki kullanım sıklıkları belirlenmiştir. İkinci aşamada, ders kitaplarında aile temasının ele alınış biçimi çok boyutlu olarak betimlenmiştir. Son aşamada ise kitaplardaki aileye ilişkin görseller içerik çözümlemesi tekniği ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular, aile temasının kitaplarda merkezi bir pedagojik izlek olmaktan ziyade parçalı ve ikincil bir unsur olarak sunulduğunu göstermektedir. Materyallerde birey merkezli bir yaklaşımın benimsendiği, akrabalık terimlerinin sınırlı düzeyde kullanıldığı ve konunun genellikle konuşma/yazma gibi üretici beceriler yerine okuma odaklı tasarlandığı saptanmıştır. Ayrıca çekirdek ve tek ebeveynli aile yapıları öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, incelenen materyallerin güncel sosyokültürel gerçekliği sistemli bir şekilde yansıtmadığı ve aileyi dil öğretiminde hem dilsel hem de kültürel açıdan derinlemesine ele almadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Aile, ders kitabı, İsveççe, ikinci dil öğretimi*

Abstract

Second language teaching aims to develop learners' intercultural awareness and communicative competence by emphasizing the relationship between language and culture. In multicultural contexts grounded in equality, education enables individuals to realize their potential while maintaining their cultural identities. In line with Sweden's multicultural education approach, a wide range of second language teaching materials has been developed and enriched. This study examines how the concept of 'family' is represented in Swedish language textbooks designed for second language learners. A qualitative research design was employed, using document analysis as the primary method. In the initial stage, textbooks were systematically reviewed, and family-related vocabulary and expressions were identified and analysed in terms of frequency and context. The representation of the family theme was then examined from a multidimensional perspective. In the final stage, visual representations were analysed through content analysis. The findings indicate that family is not treated as a central pedagogical theme but instead appears in a fragmented and secondary manner. The materials reflect an individual-centred approach, with limited use of kinship terminology, and the topic is predominantly addressed through receptive skills such as reading rather than productive ones.

Nuclear and single-parent family structures are the most visible. Overall, the results suggest that these materials do not fully reflect contemporary sociocultural realities and do not address the concept of family in a sufficiently comprehensive linguistic and cultural manner.

Keywords: *Family, second language teaching, Swedish, textbook*

1. Giriş

İkinci dil öğretimi, hedef dilin dil yapılarını öğretirken aynı zamanda kültürel değerlerini, iletişim biçimlerini ve toplumsal normlarını da öğretmeyi amaçlayan bütüncül bir süreçtir. Bu nedenle ikinci dil öğretimi, öğrencilerin kültürlerarası farkındalık oluşturmaya, iletişim becerilerini dil ve kültür etkileşimi dahilinde geliştirmesine yönelik planlanmalıdır (Byram, 1997; Kramsch, 1993).

Her ülke, tarihsel birikimi ve toplumsal deneyimiyle şekillenmiş, varlığını ve kimliğini belirleyen özgün kültürel değerlere sahiptir. İnsanlar aracılığıyla sınırlar aşan bu çeşitli kültürel değerler toplumların yapılarını yeniden şekillendirerek çokkültürlü toplumsal yapıların doğmasına sebep olmuştur. Çokkültürlü kavramı çeşitli dini, dilsel ve etnik aidiyetlere sahip grupların yer aldığı toplumları betimlemek için kullanılır (Carlson ve Rabo, 2011). Eğitim kurumlarının da toplumsal yapılarda ortaya çıkan bu kültürel çeşitliliğe yanıt verebilecek kapsayıcı politikalar ve pedagojik yaklaşımlar geliştirmesi gerekmektedir. Çokkültürlülüğün, evrensel bir değer olarak, temel eğitimden başlayarak tüm eğitim kademelerine sistematik biçimde entegre edilmesi, herkes için daha yaşanabilir bir dünya inşa edebilmenin önemli koşullarından biridir (Aslan, 2011). Çokkültürlü toplum yapısının güçlü bir biçimde hissedildiği İsveç'te, eğitim politikaları ve özellikle ikinci dil öğretimi uygulamaları, kültürel farklılıkları bir zenginlik olarak ele alan yaklaşımlar üzerine inşa edilmiştir.

İsveç, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra endüstri alanında çok sayıda reformlar yapmış, göç veren bir ülke konumundan göç alan bir merkez haline gelmiştir (Ada ve Üstün, 2008). İsveç tüm bu göçler sonucunda çokkültürlü göçmen politikasını benimsemiştir (Şengül ve Yokuş, 2021). Çokkültürlü göçmen politikası, etnik gruplar arasında sosyal eşitliği oluşturma arayışı ve göçmen kültürlerine saygıya dayalı bir anlayış çerçevesinde yapılandırılmıştır (Ålund ve Schierup, 1996). Bu bağlamda İsveç, 1976 yılında "Ev Dili Reformu" ile göçmen çocuklarının isteğe bağlı olarak ana dillerini de öğrenme hakkına sahip olduklarını yasal olarak kabul etmiştir (Canatan, 2007).

Günümüzde İsveç, Avrupa'da göçmen kökenli nüfus oranının en yüksek olduğu ülkeler arasında yer almaktadır. İsveç İstatistik Kurumunun (*Statistikmyndigheten*) (2024) verilerine göre ülke nüfusunun beşte birinden fazlası (%20,8) yurt dışı doğumlu bireylerden oluşmaktadır. Bu demografik yapı eğitim sistemine de doğrudan yansımaktadır. Zorunlu eğitim kapsamındaki öğrencilerin yaklaşık %40'ı ya doğrudan İsveç dışında doğmuş ya da ebeveynlerinden en az biri yurt dışı doğumlu olan bireylerden meydana gelmektedir (Mannish, 2024).

Bu yoğun demografik çeşitlilik karşısında, eğitim sisteminde öğrencilerin uyumunu sağlamak adına göçmen odaklı eğitim sistemleri geliştirilmiştir. Göçmenlere hazırlık (geçiş) sınıfları (*förberedseklass*) ve doğrudan kabul olmak üzere iki temel şekilde eğitim sunulmaktadır. Hazırlık sınıflarında İsveççeyi ikinci dil olarak öğreten öğretmenler tarafından göçmen öğrenciler, İsveç okullarına ve ders konularına hazırlanmaktadır (Kurtuluş, 2018). Bununla birlikte hazırlık sınıflarına yeni gelen öğrenciler, ders öğretmenleri ile iletişimi kolaylaştırmak amacıyla, gerektiğinde kendi ana dilini bilen öğretmenlerden de destek (*studiehandledning*) alabilmektedir (Nilsson ve Bunar, 2016). İsveç'te benimsenen bu çokkültürlü eğitim yaklaşımı çerçevesinde farklı

ders alanlarıyla bütünleştirilmiş çeşitli ikinci dil öğretimi ders kitapları (matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgiler gibi) geliştirilmiş ve bu alandaki eğitim materyalleri zenginleştirilmiştir. İsveççeyi öğretmek amacıyla hazırlanan bu kaynaklar, disiplinler arası bir yaklaşım içermektedir.

Eğitim sürecinin vazgeçilmez bir parçası olan ders kitapları, sadece bilgi aktaran materyaller değil aynı zamanda toplumun kültürel, sosyal ve politik kodlarını gelecek kuşaklara aktararak ortak kimlik ve davranış normlarının inşa edilmesinde stratejik rol oynayan araçlardır (Lässig, 2009; Lekawael vd., 2018; Zinabu, 2024). Bu bağlamda, bu materyallerde yer alan kültürel kavramların ve değerlerin aktarımında ders kitaplarının önemli bir rol oynaması beklenir. En temel kültürel kavramlardan biri de ailedir.

Aile, bireylerin sosyalleşme sürecini başlattığı en temel ve en küçük yapıdır (Gökçe, 1976). Bireyin çevresiyle ilk teması, doğumla katılmış olduğu aile grubu içinde başlamaktadır. Çocuğun doğumuyla genişleyen ailede ideolojik ve ahlaki nitelikler oluşmaya başlar ve zaman içerisinde şekillenmeye devam etmektedir (Zhang, 2005). Bu nedenle sağlıklı bir toplumsal yapı oluşturabilmek için okul öncesi eğitiminden başlayarak bireylerin evrensel bir değer olan aile kavramını anlamalarına yardımcı olmak ve olumlu bir aile duygusu geliştirmelerini sağlamak önem arz etmektedir (Zhao vd., 2017).

Farklı kültürlerin aile kavramına yaklaşımı çeşitlilik gösterebilmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği politikası ile yaşamın her alanında kadının ve erkeğin fırsat, hak ve sorumlulukları eşit paylaşımlarını hedefleyen İsveç'te (Şahin ve Gültekin, 2013) aile yapısı kendine has bir şekilde ele alınmaktadır. İsveç İstatistik Kurumu (2024) verilerine göre 0-17 yaş aralığında çocuğa sahip ailelerin %71'ini çekirdek aileler, %8'ini yeniden yapılandırılmış aileler, %16'sını sadece annenin yer aldığı, %6'sını ise sadece babanın yer aldığı yapılar oluşturmaktadır. Çekirdek aile yapısının oranı yüksek olmakla birlikte bu resmi sayılar, evli ve evli olmadan birlikte olan ebeveynleri de içermektedir. İsveç'te evlilik bağı olmaksızın birlikte yaşama anlamına gelen ve *sambo* olarak adlandırılan aile yapısı oldukça yaygındır ve toplumsal yapının bir parçası haline gelmiştir.

Bu sosyokültürel çerçeve doğrultusunda, söz konusu aile yapılarının eğitim materyallerine nasıl yansıtıldığını incelemek önem kazanmaktadır. Alan yazında farklı türdeki kitap incelemeleri, aile kavramının ele alınış biçimlerine dair önemli eğilimler ortaya koymaktadır. Ebeveyn rollerine odaklanan çalışmalar; metin ve görsellerde anne figürünün baba figürüne kıyasla daha baskın temsil edildiğini (Ohashi, 2011; Bencik Kangal vd., 2018; Doğanay ve Çopur, 2021), babanın ise genellikle otoriter bir rolle sınırlandırıldığını (Zinabu, 2024) göstermektedir. Aile yapısındaki dönüşümü inceleyen araştırmalar ise geleneksel geniş aile modelinden çekirdek, parçalanmış ve geçiş aile modellerine doğru belirgin bir evrilme olduğunu vurgulamaktadır (Okuyan vd., 2012; Zhao vd., 2017; Namazcı, 2020; Türkmen ve Yavuz, 2020). Bu değişimle paralel olarak, kitaplardaki içeriklerde aile içi çatışmaların ve farklı ebeveyn tutumlarının temsil edilme sıklığının da artış gösterdiği görülmektedir (Namazcı, 2020; Kuzu Karadağ, 2025). Ancak bazı güncel incelemeler, çekirdek aile modelinin ön planda olmasına rağmen tek ebeveynli aile gibi alternatif yapılara hala yeterince yer verilmediğine ve geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin büyük ölçüde korunduğuna işaret etmektedir (Doğanay ve Çopur, 2021).

Bu konuda yabancı dil ders kitapları üzerine yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde Kuşcu, Gencer Baloğlu ve Altun (2025)'un editörlüğünde çıkarılan "Dil; Kültür ve Aile: Yabancı Dil Ders Kitaplarında Ailenin Sunumu" isimli kitap kapsamlı bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünyanın çeşitli coğrafyalarından on farklı dilin (Türkçe, Arapça, Farsça, İngilizce, Fransızca,

İtalyanca, Rusça, Çince, Korece ve Japonca) ders kitaplarında aile konusunun nasıl sunulduğu bu kitapta derlenmiştir.

Farklı eğitim materyallerinde aile kavramını inceleyen çalışmalar alan yazında var olsa da İsveççe ders kitaplarında aile kavramı özelinde bir çözümlemeye rastlanmamıştır. Süregelen göçlerle karşı karşıya kalan İsveç, okullarında ve çeşitli dil merkezlerinde İsveççeyi ikinci dil olarak öğretme konusunda uzun yıllara dayanan bir deneyime sahiptir. Bu süreçte, kültürel dokunun en önemli parçalarından biri olan aile terimlerini nasıl öğrettiği ve nasıl sunduğu; göç gerçeğiyle doğrudan yüzleşen ülkemizde, Türkçenin öğretimi için geliştirilecek materyallere referans teşkil edebilir. Bu çalışma ile İsveç'in hedef dili öğretim kitaplarında aile kavramına ne şekilde yer verildiğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın problem cümlesini "İsveççe ders kitaplarının aile kavramına yer verme durumu nasıldır?" oluşturmaktadır. Çalışmanın alt problem cümleleri ise aşağıdaki gibidir:

1. Ders kitaplarında aile kavramına ilişkin hangi kelime ve ifadelere yer verilmiştir?
2. Ders kitaplarında aileye ilişkin kelime ve ifadelerin temalara göre dağılımı nasıldır?
3. Ders kitaplarında aileye ilişkin kelime ve ifadelerin beceri alanlarına göre dağılımı nasıldır?
4. Metinlerde aile üyelerinin rollerine göre durumları nasıldır?
5. Metinlerde aile yapısına yer verme durumları nasıldır?
6. Metinlerde öne çıkan aile bağları ve akrabalık ilişkilerine ilişkin durum nasıldır?
7. Metinlerde aile içi duygusal bağ ve iletişim biçimlerine ilişkin durum nasıldır?
8. Metinlerdeki içeriklerin aile kavramına ilişkin kültürel çeşitlilik durumları nasıldır?
9. Ders kitabı görsellerinde ailenin temsil edilme durumu nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Çalışma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup doküman incelemesi temel alınmıştır. Bu yöntem, araştırılan olgular ya da olgular ile alakalı bilgileri içeren yazılı araçların çözümlenmesini sağlamaktadır. Doküman incelemesinde geniş çerçeveli, zengin ve detaylı verilere ulaşılarak inceleme yapılmaktadır ve bu yöntem tek başına kullanılabilirdiği gibi başka bir veri toplama yöntemiyle de bir arada kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu bağlamda çalışmanın bir diğer aşamasında içerik çözümlemesi tekniği kullanılmıştır. İçerik çözümlemesi tekniği verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı olan gerçekleri tespit etmek için tercih edilmektedir (Gülbahar ve Alper, 2009). Bu teknik, dokümanlardan elde edilen nitel araştırma verilerinin işlenmesi, verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması gibi aşamalardan oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama sürecinde, öncelikle İsveç'in Uppsala şehrinde hazırlık sınıfı bulunan bir devlet okulunda görev yapan öğretmenlerle iletişime geçilerek, öğretim sürecinde aktif olarak kullanılan temel materyaller belirlenmiştir. Yapılan ön incelemeler neticesinde, iki farklı yayınevine ait toplam beş ders kitabı araştırmanın veri setine dâhil edilmiştir. İnceleme nesnesi

olan bu kitapların seçiminde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda; kitapların İsveç'te yabancılara yönelik dil öğretiminde güncel ve aktif bir biçimde kullanılması, farklı yaş gruplarına ve dil düzeylerine hitap etmesi, farklı yayınevlerinin perspektifini yansıtması ve içerik bakımından zengin tematik çeşitlilik sunması temel ölçütler olarak dikkate alınmıştır. Her iki seride de temalar oluşturulurken iletişimsel yaklaşım temel alınmış, ancak *Jalla* serisinde tür odaklı öğretim anlayışı benimsenmiştir. Örnekleme dahil edilen kitaplara ilişkin künye bilgileri Çizelge 1'de yer almaktadır.

Çizelge 1. Ders kitaplarına ait künye bilgileri

Kitap Adı	Yazar(lar)	Sayfa Sayısı	Tema Sayısı	Yayınevi	Yılı
Fördel sva för nyanlända åk 4–6 Textbok	Helga Stensson, Pär Sahlin	156	10	Natur & Kultur Läromedel och Akademi	2016
Fördel sva för nyanlända åk 7–9 Textbok	Jenny Svensson	192	10	Natur & Kultur Läromedel och Akademi	2014
Jalla : Raka vägen! A: Genrepedagogik i svenska som andraspråksundervisningen	Terese Andersson, Tiia Ojala	128	6	Natur & Kultur Läromedel och Akademi	2017
Jalla : Raka vägen! B: Genrepedagogik i svenska som andraspråksundervisningen	Terese Andersson, Tiia Ojala	115	7	Gleerups Utbildning AB	2016
Jalla : Raka vägen! B: Genrepedagogik i svenska som andraspråksundervisningen	Terese Andersson, Tiia Ojala	128	6	Gleerups Utbildning AB	2018

2.3. Verilerin Çözümlemesi

İncelemenin ilk basamağında çalışmanın amacı çerçevesinde İsveç eğitim sisteminde yer alan iki sınıf seviyesine ait toplam beş adet yabancılar için İsveççe ders kitabı aile kavramı kapsamında incelenmiştir. Doküman incelemesi tekniği ile kitaplardan elde edilen veriler çizelge haline getirilmiş ve raporlaştırılmıştır. Veriler nitel araştırma yöntemlerinden betimsel çözümleme tekniği ile çözümlenmiş ve değerlendirilmiştir.

Çalışmanın ilk aşamasında, İsveç'teki bir devlet üniversitesinde dilbilim ve filoloji alanında görev yapan bir akademisyen ile devlet okullarında çalışan iki adet ikinci dil olarak İsveççe öğretmeninden oluşan uzman grubu tarafından seçilen kitaplar taranmıştır. Bu süreçte, ilgili kaynaklarda geçen aile kavramına dair tüm kelime ve ifadeler tespit edilerek dizine eklenmiştir. Uzmanların bulguları karşılaştırılmış ve uzlaşma sağlanmayan maddeler çalışmadan çıkarılmıştır. Bir sonraki aşamada uzlaşma sonucunda oluşturulan listedeki kelime ve ifadeler, kitapta yer aldıkları tema ve beceri alanları (dinleme, konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi ve kelime) bakımından gruplandırılmış ve sonrasında çizelge haline getirilmiştir. Böylece kelimelerin ilgili bağlamlardaki kullanım sıklıkları tespit edilmiştir.

Çalışmanın ikinci aşamasında, ders kitaplarında aile kavramını içeren metinler, alan uzmanı üç İsveççe öğretmeni tarafından içerik çözümlemesine tabi tutulmuştur. Çözümleme sonucunda

uzman görüş birliği sağlanan ortak temalar sınıflandırılarak ilgili kodlar oluşturulmuştur. Bu kapsamda, metinlerde yer alan aile temsilleri aşağıda yer alan boyutlar bakımından listelenmiş ve yorumlanmıştır:

1. Metinlerde yer alan aile üyelerinin rollerine (anne, baba, çocuk, büyükanne/büyükbaba vb., ev içi görev paylaşımı, ebeveyn sorumlulukları, iş-aile dengesi) ilişkin durum,
2. Metinlerde yer alan aile yapısına (çekirdek, geniş, tek ebeveynli, yeniden kurulmuş, eşcinsel ebeveynli aileler, evli, dul, boşanmış, birlikte yaşayan/sambo bireyler) ilişkin durum,
3. Metinlerde öne çıkan aile bağları ve akrabalık ilişkilerine (anne-baba-çocuk dışında dayı, hala, dede, vb.) ilişkin durum,
4. Metinlerde yer alan aile içi duygusal bağ ve iletişim biçimlerine (saygı, sevgi, samimiyet, bireysellik, birlikte yaşam vurgusu, eşitlik) ilişkin durum,
5. Metinlerde yer alan içeriklerin aile kavramına ilişkin kültürel çeşitlilik (İsveçli ve göçmen kökenli ailelerin temsili, etnik ve dilsel farklılıklar) durumları.

Çalışmanın üçüncü basamağında, ders kitaplarında yer alan aile temalı görseller içerik çözümlemesi tekniğiyle analiz edilmiştir. Analiz sürecinin geçerliğini artırmak amacıyla görseller; figür kompozisyonu, rol dağılımları ve aile tipolojileri (görünürlük/görünmezlik durumları) gibi önceden belirlenmiş somut göstergeler üzerinden yapılandırılmış bir kodlama anahtarı ile incelenmiştir. Veri analizinin güvenilirliğini sağlamak için bağımsız iki uzman tarafından yapılan kodlamalar karşılaştırılmış ve kodlayıcılar arası görüş birliği (Miles ve Huberman, 1994) hesaplanarak bulguların tutarlılığı teyit edilmiştir. Uzmanlar arasında %82 oranında bir mutabakat sağlandığı görülmüştür. Bu süreç sonunda elde edilen veriler, görsellerdeki aile temsillerinin niteliğini ortaya koyacak şekilde sistematik olarak yorumlanmıştır.

2.4. Etik İlkeler

Çalışma içerik çözümlemesi olduğundan etik kurul izni gerektirmemektedir.

3. Bulgular

Çalışma sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

Ders kitaplarında aile kavramına ilişkin hangi kelime ve ifadelere yer verilmiştir? alt problemine ilişkin bulgular şu şekildedir:

Doküman incelemesi ile taranan beş ders kitabında toplam otuz üç tane aile kavramına ilişkin kelimeye yer verildiği tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede sadece kelimelerin tekil hallerine yer verilmiştir. Ancak kitaplar taranırken kelimeye ait tüm çekimler göz önünde bulundurulmuştur. Örneğin, çizelgede yer alan *syster* kelimesi *system*, *systrar* ve *systrarna* şeklinde tüm belirli ve belirsiz halleri ile tekil ve çoğul halleri bakımından taramaya dahil edilmiştir.

Çizelge 2. Ders kitaplarında yer alan aile kavramına ilişkin ifadeler ve sıklıkları

	Fördel 4-6	Fördel 7-9	Jalla 7-9		
			A	B	C
Papa (Baba)	30	17	34	9	2
Far (Baba)	1	0	7	0	8
Farsan (Baba)	0	0	3	0	0
Baba (Baba)	0	0	12	0	0

Mamma (Anne)	9	28	24	7	7
Mor (Anne)	1	0	2	0	0
Morsan (Anne)	0	0	1	0	0
Moder (Anne)	0	0	6	0	0
Hustru (Eş)	0	0	2	0	0
Barn (Çocuk)	3	8	9	27	26
Syskon (Kardeş)	1	7	1	0	2
Bror (Erkek kardeş)	9	9	0	1	1
Brorsa (Erkek kardeş)	0	0	1	0	0
Syster (Kız kardeş)	4	4	2	0	1
Lillebror (Küçük erkek kardeş)	4	6	0	0	0
Storebror (Ağabey)	4	4	0	0	0
Storasyster (Abla)	2	6	0	0	0
Lillasyster (Küçük kız kardeş)	1	5	0	0	0
Son (Oğul)	1	6	2	1	0
Dotter (Kız evlat)	0	5	30	1	0
Flicka (Kız)	0	1	0	1	0
Pojke (Erkek)	0	0	1	1	0
Farfar (Dede)	1	3	0	0	0
Farmor (Babaanne)	1	5	0	0	0
Morfar (Dede)	6	5	0	0	0
Mormor (Anneanne)	15	26	0	1	1
Farbror (Amca)	1	1	0	0	0
Faster (Hala)	1	1	0	0	7
Morbror (Dayı)	2	2	0	0	0
Moster (Teyze)	2	2	0	0	0
Kusin (Kuzen)	2	4	0	1	2
Familj (Aile)	10	25	9	5	7
Släkt/ing (Akraba)	1	7	0	2	3
Förälder/n (Ebeveyn)	3	4	6	7	16
TOPLAM	115	190	150	62	83

Çizelge 2`de görüldüğü gibi aileye ilişkin ifadelere en çok *Fördel 7–9* ders kitabında yer verilmiştir. *Jalla 7–9 B* ve *C* düzeyindeki kitaplarda, aile temasına ilişkin sözcüklerin kullanım sıklığının belirgin biçimde azaldığı ve bu düzeylerde aile kavramının önceki kitaplara göre daha sınırlı biçimde işlendiği saptanmıştır. Ders kitaplarında aileye ilişkin en çok kullanılan beş kelime şu şekildedir:

- Fördel 4–6: pappa (30), mormor (15), familj (10), mamma (9), bror (9);*
Fördel 7–9: mamma (28), mormor (26), familj (25), pappa (17), bror (9);
Jalla A: pappa (34), dotter (30), mamma (24), baba (12), familj (9);
Jalla B: barn (27), pappa (9), mamma (7), förälder (7), familj (5);
Jalla C: barn (26), förälder (16), far (8), faster (7), familj (7).

Jalla B ve *C* kitaplarında en çok yer verilen kelime *barn* kelimesidir. Her iki kitapta da bu kelime aile bağlamından ziyade okul, ergenlik ve teknoloji kullanımı gibi farklı tematik alanlarda yer almıştır.

Türkçede olduğu gibi, İsveçcede de aile bireylerini ifade eden kelimeler oldukça çeşitlidir. Dil, özellikle anne ve baba tarafındaki akrabalık ilişkilerini farklı kelimeler ile ayırt eden zengin bir kavramsal yapıya sahiptir. Ancak *man* (koca), *fru* (karı), *svärmor* (kayınvalide), *svärfar* (kayınbaba), *barnbarn* (torun), *sonson/dotterson* (erkek torun), *sondotter/dotterdotter* (kız torun), *brorson/systerson* (erkek yeğen), *brordotter/systerdotter* (kız yeğen), *svägerska* (yenge, elti, görümce ve baldız) ve *svåger* (enişte, bacanak, kayınbirader) kelimelerine ders kitaplarında rastlanmamıştır.

Çalışmada *Jalla A*'da günlük dilde kullanılan aile kelimelerine yer verildiği tespit edilmiştir: *Farsan*, *morsan* ve *brorsan*. Bununla birlikte aynı kitapta yer alan bir metinde ve bu metne ait okuma anlama sorunlarında Türkçe bir kelime olan baba kelimesinin on iki kez tekrar edildiği görülmüştür. Bu bağlamda *Jalla A* kitabında kaynak kültürlerdeki aile kelimelerine doğrudan yer verildiği görülmüştür. Çalışmada anne anlamına gelen ve eskiden dini içeriklerde yaygın olarak kullanılan ancak günümüzde çok tercih edilmeyen *moder* kelimesine de altı kez yer verildiği tespit edilmiştir.

Ders kitaplarında aileye ilişkin kelime ve ifadelerin temalara göre dağılımı nasıldır? alt problemine ilişkin bulgular şu şekildedir:

Çizelge 3. Ders kitaplarında aileye ilişkin kelime ve ifadelerin temalara göre dağılımı

		1. Tema	2. Tema	3. Tema	4. Tema	5. Tema	6. Tema	8. Tema	10. Tema
Fördel 4-6	Tema	Klass FBK 5 (FBK 5 Sınıfı)	I skolan (Okulda)	Tillsammans (Hep birlikte)	I Solby centrum (Solby merkezde)	I simhallen (Yüzme havuzunda)	Det ska vi fira (Kutlayacağız)	En författare besöker solbyskolan (Bir yazar Solby Okulunu ziyaret ediyor)	Ämnen i skolan (Okul dersleri)
	Sıklık	1	1	34	1	2	34	14	2
Fördel 7-9	Tema	3. Tema Min familj (Benim ailem)	4. Tema Min friltid (Boş zamanlarım)	5. Tema Jag gillar dig (Senden hoşlanıyorum)	6. Tema Mitt land (Ülkem)	7. Tema Hjältar och idoler (Kahramanlar ve idoller)	8. Tema Framtidsdrömmar (Gelecek hayalleri)	9. Tema Upptäck världen (Dünyayı keşfet)	10. Tema Grönt är skönt (Yeşil güzeldir)
	Sıklık	101	2	25	5	7	6	7	1
Jalla A	Tema	1. Tema Att arbeta med muntlig presentation (Sözlü sunumlar yapmak)	3. Tema Att arbeta med sagor (Masallarla çalışmak)	4. Tema Att arbeta med tidningstexter (Haber metinleriyle çalışmak)	5. Tema Att arbeta med faktatexter (Bilgilendirici metinlerle çalışmak)	6. Tema Att arbeta med textsamtal (Metinleri tartışmak)			
	Sıklık	13	95	10	3	29			
Jalla B	Tema	1. Tema Att arbeta med att hålla tal (Konuşma yapmak)	2. Tema Att arbeta med novel (Kısa hikâyelerle çalışmak)	4. Tema Att arbeta med krönika (Kronoloji ile çalışmak)	6. Tema Att arbeta med deckarinledning (Dedektif hikâyelerinin giriş bölümleriyle çalışmak)				
	Sıklık	1	31	12	18				
Jalla C	Tema	2. Tema Att arbeta med mini tal (Kısa konuşmalarla çalışmak)	3. Tema Att arbeta med krönika (Köşe yazılarıyla çalışmak)	4. Tema Att arbeta med debattartikel (Tartışma yazılarıyla çalışmak)	5. Tema Att arbeta med novell (Kısa hikâye türüyle çalışmak)	6. Tema Att diskutera texter (Metinleri tartışmak)			
	Sıklık	1	3	36	4	39			

Çizelge 3`te görüldüğü gibi incelenen kitaplar arasında sadece *Fördel 7–9*`da aile temasına yer verilmiştir.

Fördel 4–6 kitabı on temadan oluşmaktadır. Kitabın sekiz temasında aileye ilişkin kelime ve ifadelere yer verilmiştir. *Tillsammans (Hep birlikte)*, *Det ska vi fira (Kutlayacağız)* ve *En författare besöker Solbyskolan (Bir yazar Solby Okulunu ziyaret ediyor)* temalarında aileye ilişkin kelimelere diğer temalardan daha çok yer verildiği tespit edilmiştir.

Fördel 7–6 kitabı on temadan oluşmaktadır. Kitabın sekiz temasında aileye ilişkin kelime ve ifadelere yer verilmiştir. *Min familj (Benim ailem)*, *Jag gillar dig (Senden hoşlanıyorum)*, *Hjältar och idoler (Kahramanlar ve idoller)* ve *Upptäck världen (Dünyayı keşfet)* temalarında aileye ilişkin kelimelere diğer temalardan daha çok yer verildiği tespit edilmiştir.

Jalla A kitabında altı tema yer almaktadır. Kitabın beş temasında aileye ilişkin kelimelere yer verilmiştir. *Att arbeta med sagor (Masallarla çalışmak)*, *Att arbeta med textsamtal (Metinleri tartışmak)* ve *Att arbeta med muntlig presentation (Sözlü sunumlar yapmak)* temalarında aileye ilişkin kelimelere diğer temalardan daha çok yer verildiği tespit edilmiştir.

Jalla B kitabında yedi tema yer almaktadır. Kitabın dört temasında aileye ilişkin kelime ve ifadelere yer verilmiştir. *Att arbeta med novell (Kısa hikâye türüyle çalışmak)*, *Att arbeta med deckarinledning (Dedektif hikayelerinin giriş bölümleriyle çalışmak)* ve *Att arbeta med krönika (Kronoloji ile çalışmak)* temalarında aileye ilişkin kelimelere diğer temalardan daha çok yer verildiği tespit edilmiştir.

Jalla C kitabında altı tema yer almaktadır. Kitabın beş temasında aileye ilişkin kelime ve ifadelere yer verilmiştir. *Att diskutera texter (Metinleri tartışmak)*, *Att arbeta med debattartikel (Tartışma yazılarıyla çalışmak)* ve *Att arbeta med novell (Kısa hikâye türüyle çalışmak)* temalarında aileye ilişkin kelimelere diğer temalardan daha çok yer verildiği tespit edilmiştir.

Ders kitaplarında aileye ilişkin kelime ve ifadelerin beceri alanlarına göre dağılımı nasıldır? alt probleminin ilişkin bulgular şunlardır:

Çizelge 4. Ders kitaplarında aileye ilişkin kelime ve ifadelerin beceri alanlarına göre dağılımı

	Fördel 4–6	Fördel 7–9	Jalla 7–9		
			A	B	C
Dinleme Becerisi	0	0	0	0	0
Okuma Becerisi	115	190	120	46	81
Konuşma Becerisi	0	0	4	3	0
Yazma Becerisi	0	0	12	5	0
Dil Bilgisi	0	0	6	5	1
Kelime	0	0	0	0	0
Toplam	115	190	142	59	82

Çizelge 4 incelendiğinde tüm ders kitaplarında aile kavramına ilişkin kelime ve ifadeler en fazla okuma becerisine ait etkinliklerde yer verildiği görülmektedir. Bununla birlikte *Jalla A* ve *B* kitaplarının konuşma, yazma ve dil bilgisi beceri alanları ve *Jalla C* kitabının sadece dil bilgisi beceri alanında ilgili kelime ve ifadeler kısmen de olsa yer verildiği tespit edilmiştir. Tüm kitaplarda dinleme becerisi ve kelime çalışması etkinliklerinde aile kavramı göz ardı edilmiştir. Okuma becerisi etkinliklerinde en çok kullanılan kelime ve ifadeler ise şu şekildedir:

Fördel 4–6, pappa (30); Fördel 7–9, mamma (28); Jalla A, pappa (23); Jalla B, barn (21); Jalla C, barn (26).

Metinlerde aile üyelerinin rollerine göre durumları nasıldır? alt problemine ilişkin bulgular şu şekildedir:

Çizelge 5. Ders kitaplarında ‘anne’ rolleri

	İlgili Cümle	Annenin Rolü
Fördel 4–6	<i>Antonio hjälper mamma med middagen.</i>	<i>Anne yemek pişirir.</i>
Fördel 7–9	<i>Iqbals mamma arbetade hårt, men det var svårt för henne att få pengarna att räcka. ... Jag (mormor) bakade bullar i morse! ... Föräldrar är också välkomna.</i>	<i>Anne para kazanmak için işe gider. Anne (anneanne) yemek pişirir. Anne çocuğunu okulda temsil eder.</i>
Jalla A	<i>... Jag har inte alla! Det största ägget ligger där ännu. ... Jag är så trött på det här!</i>	<i>Anne bebeğin ihtiyaçlarını karşılar. Anne çocuklarına yeni şeyler öğrenirlerken rehberlik eder.</i>
Jalla B	<i>Hon låser sjutillhållarlåset när hon lämnar lägenheten. Hon tycker alltid att det känns lite obehagligt att låsa in familjen, men för några dagar sedan hade deras femåriga son Alex gått ut ensam. Efter skilsmässa åt han slarvigt och fel.”</i>	<i>Anne para kazanmak için işe gider. Anne yemek pişirir.</i>
Jalla C	<i>... fler föräldrar att engagera sig i vad deras barn gör på nätet.</i>	<i>Anne çocuğunu çevrim içi ortamlarda takip eder.</i>

Çizelge 6. Ders kitaplarında ‘baba’ rolleri

	İlgili Cümle	Babanın Rolü
Fördel 4–6	<i>Han ropar hallå och går ut i köket och börjar med middagen. ... Pappa spelar hög musik och sjunger med i låtarna.</i>	<i>Baba para kazanmak için işe gider. Baba yemek pişirir.</i>
Fördel 7–9	<i>... Föräldrar är också välkomna.</i>	<i>Baba çocuğunu okulda temsil eder.</i>

Jalla A	... Han (pappa) kommer aldrig och besöker mig.	Baba bebekler büyürken anneye destek olur.
Jalla B	Kom igen Johanna, vi åker om fyrtio minuter!	Baba çocuğunu okul dışı etkinliklere aracı ile götürür. Baba çocuğuna harçlık verir.
Jalla C	... fler föräldrar att engagera sig i vad deras barn gör på nätet.”	Baba çocuğunu çevrim içi ortamlarda takip eder.

Çizelge 5 ve 6’da belirtildiği gibi incelenen ders kitaplarında anne ve baba rolleri belirgin biçimde toplumsal cinsiyet kalıpları çerçevesinde sunulmaktadır. Her iki ebeveynin de yemek hazırlama, çocuğu okulda temsil etme ve çevrim içi güvenliği takip etme gibi sorumlulukları üstlendiği örnekler bulunmakla birlikte, annelerin daha yoğun biçimde çocuklarına bakma, ev işleriyle ilgilenme ve duygusal destek sağlama rolleriyle temsil edildiği tespit edilmiştir. Özellikle annelerin yemek pişirme, çocukların ihtiyaçlarını karşılama ve günlük yaşamda rehberlik etme görevleri sıkça vurgulanmıştır. Babaların ise daha çok ekonomik destek sağlama ve çocuğu dış mekân etkinliklerine götürme rolleri ile ilişkilendirildiği görülmüştür. Bununla birlikte bazı kitaplarda hem annelerin hem babaların çalışma yaşamında yer aldıklarına ve çocukların dijital güvenliği gibi modern ebeveynlik sorumlulukları üzerine ortak roller üstlendiklerine yönelik temsiller de bulunmaktadır. Ancak kısmen de olsa aile içi rollerin sunumunda geleneksel cinsiyet rollerine yer verildiği söylenebilir.

Çizelge 7. Ders kitaplarında ‘çocuk’ rolleri

	İlgili Cümle	Çocuğun Rolü
Fördel 4–6	Antonio hjälper mamma med middagen. Han hjälper till hemma. Aminas morfar är journalist. ... I framtiden vill hon bli författare som Märten Melin eller journalist som sin morfar.	Çocuk anneye yemek pişirirken yardım eder. Çocuk ev işlerine yardım eder. Çocuk güzel davranışlar sergileyen büyüklerini örnek alır.
Fördel 7–9	Jag måste ta hand om min lillasyster efter skolan. ... Därför är han (morfar) min idol.	Çocuk küçük kardeşi ile ilgilenir. Çocuk güzel davranışlar sergileyen büyüklerini örnek alır.

Çizelge 7’de görüldüğü gibi sadece *Fördel 4–5* ile *Fördel 7–9* kitaplarında çocuklara ev işlerine ve kardeş bakımına yardımcı olmak gibi rollere yer verilmiştir. *Jalla* serisinde çocuğa aile içerisinde sorumluluk sahibi bir birey olarak yer verilmediği görülmüştür.

Metinlerde aile yapısına yer verme durumları nasıldır? alt problemine ilişkin bulgular şu şekildedir:

Çizelge 8. Ders kitaplarında yer alan aile yapıları

Aile Türleri	Kitaplar	İlgili Cümle
Çekirdek aile	Fördel 4–6	Han bor tillsammans med sina föräldrar och sin lillasyster (O, anne babası ve küçük kız kardeşiyle birlikte yaşıyor).
	Fördel 7–9	-

Jalla A		<i>Jag hällde änte bara ut pappas öl. Jag slängde morsans cigaretter... (Sadece babamın birasını dökmedim. Annemin sigaralarını da çöpe attım...).</i> <i>Min pappa hade nämligen fått jobb i Paris, ett jobb han inte kunde tacka nej till (Yani babam Paris'te bir iş bulmuştu, hayır diyemeyeceği bir işti).</i>
Jalla B		-
Jalla C		-
Boşanmış aile	Fördel 4–6	<i>Jag bor tillsammans med min mamma och mina två katter. Min pappa bor i México (Annem ve iki kedimle birlikte yaşıyorum. Babam Meksika'da yaşıyor).</i> <i>Hon bodde i en stuga i skogen med sin pappa (O, babasıyla birlikte ormanda bir kulübede yaşıyordu).</i> <i>Hon bor tillsammans med sin pappa i en lägenhet (O, babasıyla birlikte bir dairede yaşıyor).</i>
	Fördel 7–9	<i>Mina föräldrar bor inte tillsammans. De är skilda (Annem ve babam birlikte yaşamıyorlar. Onlar boşandı).</i> <i>Iqbals mamma arbetade hårt, men det var svårt för henne att få pengarna att räcka (Iqbal'in annesi çok çalışıyordu ama parayı yetirmek onun için zordu).</i>
Jalla A		<i>Pappa bor tillsammans med sina tre döttrar (Baba, üç kızıyla birlikte yaşıyor).</i>
Jalla B		<i>Hon hade lämnat honom några månader tidigare. ... Mona och Linda hade flyttat till Malmö (Onu birkaç ay önce terk etmişti. ... Mona ve Linda Malmö'ye taşınmışlardı).</i>
Jalla C		<i>Jag hade inte pratat eller ens sett henne på närmare fem år så hur skulle jag ha kunnat prata med henne (Onunla beş yıla yakındır konuşmamıştım, hatta onu görmemişim bile; bu yüzden onunla nasıl konuşabilirdim ki)?</i>
İkinci evlilik yapan aile	Fördel 4–6	-
	Fördel 7–9	-
	Jalla A	<i>Du kom in i vårt hus och hatade mig. Hatade mamma. Skulle bo här varannan vecka, i rummet bredvid mitt (Evimize geldin ve benden nefret ettin. Annemden nefret ettin. Her iki haftada bir burada, benim odamın yanındaki odada kalacaktın).</i>
	Jalla B	-
	Jalla C	-

Çizelge 8'de belirtildiği gibi incelenen ders kitaplarında geniş aileye yapısına yer verilmediği tespit edilmiştir. Çekirdek aile yapısına, *Fördel 4–6* da bir kez ve *Jalla A* da iki kez; boşanmış aile yapısına, *Fördel 4–6* kitabında üç kez ve *Fördel 7–9* da iki kez olmak üzere tüm kitaplarda; ikinci evlilik yapan aile yapısına ise sadece *Jalla A* kitabında yer verilmiştir. Boşanmış aile yapılarına ilişkin içeriklerin çoğunda babayla birlikte yaşayan çocuklara yer verilmiştir. Bununla birlikte *Jalla A* kitabında bağımlı ebeveynlerden oluşan aile yapısına da yer verildiği görülmüştür.

Jalla A

Jag hällde änte bara ut pappas öl. Jag slängde morsans cigaretter, ... Farsan drack, visst (Sadece babamın birasını dökmedim. Annemin sigaralarını da çöpe attım... Babam içiyordu, evet).

Metinlerde öne çıkan aile bağları ve akrabalık ilişkilerine ilişkin durum nasıldır? alt problemine ilişkin bulgular şu şekildedir:

Fördel 4–6

En födelsedagar en högtid som man firar med familjen och vänner (Doğum günü, aile ve arkadaşlarla birlikte kutlanan bir özel gündür).

På julafton samlas hela familjen och äter julmat. Barnen får julklappar av jultomten (Noel arifesinde tüm aile toplanır ve Noel yemeği yer. Çocuklar Noel Baba'dan Noel hediyeleri alırlar).

På midsommarafton samlas familj och vänner (Yaz gündönümü arifesinde aile ve arkadaşlar bir araya gelir).

De tänker på de släktingar och vänner som inte lever längre. De går till kyrkogården och tänder ljus på gravarna (Artık hayatta olmayan akrabalarını ve arkadaşlarını düşünürler. Mezarlığa gidip mezarların üzerinde mum yakarlar).

Fördel 4–6'nın metinlerinde festival ve kutlamaların yapıldığı özel günlerde akrabalar ve arkadaşların bir araya geldikleri, birlikte yemek yedikleri ve hediyeleşmeye önem verdikleri tespit edilmiştir. Genel olarak metinlerde aile, kültürel kutlamaların merkezinde yer alan sosyal bir birim olarak temsil edilmiştir.

Fördel 7–9

... i sommar ska vi åka till Grekland (... bu yaz Yunanistan'a gideceğiz).

Jag ska åka till min mormor (Anneanneme gideceğim).

Varje lördag går jag och min familj till synagogan (Her cumartesi ben ve ailem sinagoga gideriz).

... men det finns andra saker som är lika viktiga. Kompisar, familjen, miljön (... ama aynı derecede önemli başka şeyler de var. Arkadaşlar, aile, çevre).

Fördel 7–9'da aile olmanın önemine sık sık değinildiği tespit edilmiştir. Metinlerde özellikle aile büyüklerinin ziyaret edilmesi sık sık vurgulanmıştır. Ancak amca, teyze, hala, dayı ve çocukları gibi diğer akrabaların ilişkilerine hiç değinilmemiştir. Bununla birlikte içeriklerde dini görevler yerine getirilirken aile üyelerinin birlikteliğine vurgu yapılmıştır.

Jalla A

Min pappa hade nämligen fått jobb i Paris, ett jobb han inte kunde tacka nej till (Yani babam Paris'te bir iş bulmuştu, hayır diyemeyeceği bir işti).

De (mammans familj) lämnade aldrig hennes sida och de bar upp henne på ben igen (Onlar [annemin ailesi] asla onun yanından ayrılmadılar ve onu tekrar ayağa kaldırdılar).

Jalla A'da aile bağlarının gücü kısmen de olsa vurgulanmıştır. Aileyi oluşturan bireylerin birlikteliğine ve zor zamanlarda birbirlerini desteklediklerine vurgu yapılmıştır. Ancak amca, teyze, hala, dayı ve çocukları gibi kavramlar özelinde akraba ilişkilerine değinilmemiştir.

Jalla B ve *C* kitaplarında aile bağları ve akrabalık ilişkilerine ilişkin bir içeriğe rastlanmamıştır.

Metinlerde aile içi duygusal bağ ve iletişim biçimlerine ilişkin durum nasıldır? alt probleminin ilişkin bulgular şu şekildedir:

Fördel 4–6

Leyla pratade med sin mamma på kvällen. Leyla berättade om sin dag (Leyla akşam annesiyle konuştu. Leyla gününü anlattı).

... Hjärtat slår fort och hon får dåligt samvete för att hon tar pengar av sina egen pappa (... Kalbi hızlı çarpıyor ve kendi babasından para aldığı için vicdan azabı çekiyor).

Pojkens pappa var kung i landet. Han blev så glad att se sin son igen och därför gav han halva kungariket till flickan och hennes pappa (Çocuğun babası ülkenin kralıydı. Oğlunu tekrar gördüğü için çok mutlu oldu ve bu yüzden krallığın yarısını kıza ve [kızın] babasına verdi).

Jag delar rum mid min bror (Odamı erkek kardeşimle paylaşıyorum).

Hon berättar om hur snäll mormor är. Mormor gråter lite (Anneannesinin ne kadar nazik olduğunu anlatıyor. Anneanesi biraz ağlıyor).

Jag tänkte på morfar i dag. Jag tänkte på hans stora skrivbord med alla pennor och papper och hans gamla dator. Jag brukade sitta bredvid honom. Han skrev och jag skrev och ritade i dagboken. Jag längtar efter honom (Bugün dedemi [anneninin babası] düşündüm. Onun tüm kalem ve kağıtlarla dolu büyük çalışma masasını ve eski bilgisayarımı düşündüm. Eskiden onun yanında oturdum. O yazardı, ben de günlüğüme yazar ve resim çizerdim. Onu özliyorum).

De går till kyrkogården och tänder ljus på gravarna (Mezarlığa gidiyorlar ve mezarların üzerinde mum yakıyorlar).

Jag är rik för att jag har familj (Zenginim çünkü bir ailem var).

Fördel 4-6`da anne ile kızın günün nasıl geçtiği ile ilgili sohbeti, annenin çocukları ile günlük iletişim kurma şeklindeki arkadaşı ve sıcak atmosferi ön plana çıkarmıştır. Kız ve babası arasındaki ilişki ile babanın otoriter ve koruyucu bir yapıya sahipken aynı zamanda affedici ve modern bir iletişim tarzına sahip olduğu temsil edilmiştir. Kız babasına yalan söyleyerek güven ortamına uygun olmayan bir iletişim şekli sergilemiştir. Bir başka metinde baba ve oğlu arasında çok güçlü bir duygusal bağ ortaya konmuştur. Diğer bir metinde abi ile kardeşi arasında oluşturulan paylaşımcı atmosfere yer verilmiştir. Torun ve anneanneninin sevgiye dayalı ilişkisinin ön plana çıktığı farklı bir metinde anneanneninin göz yaşları, aralarındaki ilişkinin duygusal boyutunu temsil etmiştir. Kitapta ele alınan bir başka duygusal bağlam da bireylerin ölen büyüklerine duydukları özlem olmuştur. Genel olarak içeriklerde bir aileye sahip olmanın ve aile üyelerinin bir arada olmasının önemi vurgulanmıştır.

Fördel 7-9

Jag tycker om när alla är hemma på kvällen, mänmamma och pappa och min storasyster. Jag tycker om när vi sitter i köket och dricker te och mamma och pappa berättar om saker som är bra med vårt hemland. Det tycker jag om (Akşamları herkesin evde olmasını; annemi, babamı ve ablamı seviyorum. Mutfakta oturup çay içerken annemle babamın vatanımızla ilgili güzel şeyleri anlatmasını seviyorum. Bunu seviyorum).

Mamma och pappa var stolta (Annem ve babam gururluydular).

För att Iqbals mamma skulle få låna pengarna måste hon sälja Iqbal till mannen (Iqbal'in annesinin borç para alabilmesi için İqbal'i adama satması gerekiyordu).

... men även om han skulle göra det är det bättre att han skadar mig än att han gör dig något ont min käre far (... ama bunu yapacak olsa bile, sana bir kötülük yapmasındansa bana zarar vermesi daha iyidir canım babam).

Du kom in i vårt hus och hatade mig. Hatade mamma. Skulle bo här varannan vecka, i rummet bredvid mitt (Evimize geldin ve benden nefret ettin. Annemden nefret ettin. Her iki haftada bir burada, benim odamın yanındaki odada kalacaktın).

Ibland saknar jag min farmor som bor i Grekland. Jag tänker ofta på henne men (Bazen Yunanistan'da yaşayan babaannemi özlüyorum. Sık sık onu düşünüyorum ama) ...

... Hon (mormor) frågar om saker och hon lyssnar när man svarar (... O [anneanne] bir şeyler soruyor ve cevap verdiğinde seni dinliyor).

Fördel 7–9`da genel olarak ebeveynlerin birbirleriyle ve çocuklarıyla kurdukları iletişim şeklinin ev ortamında sıcak ve sevgi dolu bir atmosfer yarattığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte bir metinde ebeveynlerin çocukların özel anlarında yanlarında oldukları ve destekleyici bir iletişim kurdukları vurgulanırken annenin zorda kaldığında oğlunu para karşılığında bir aileye sattığı bir başka metinde sevgi, bağlılık ve güvenin zayıf olduğu bir iletişim şekline yer verilmiştir. Diğer yandan bir başka metinde bir kızın babası için yaptığı büyük fedakarlığa dayanan ilişkide baba-kız arasındaki güçlü duygusal bağ temsil edilmiştir. Ancak kitapta yer alan bir başka içerikte üvey annesi ve üvey kardeşine karşı büyük öfke besleyen gencin aile bireyleri ile duygusal bağ kuramadığına yer verilmiştir. Kitapta yer alan içerikler arasında aile büyükleri ile iletişime sık sık yer verilmiştir. Örneğin bir metinde babaanneye karşı hissedilen büyük sevgi ve özlem duyguları ön plana çıkmıştır. Bir başka metinde de anneannenın torunu ve arkadaşı ile etkili bir iletişim kurduğu tespit edilmiştir. Özetle kitapta olumlu ve olumsuz yönde çeşitli aile içi iletişim şekillerine yer verilmiştir.

Jalla B

Tacka en familjemedlem för allt hen gjort för dig (Bir aile üyesine, senin için yaptığı her şey için teşekkür et).

Att ens land ska bli attackerat och att ens familj ska bli utsatt för fara är de flesta människors stora mardröm (İnsanın ülkesinin saldırıya uğraması ve ailesinin tehlikeye maruz kalması çoğu insanın en büyük kabusudur).

Johanna önskade att hennes pappa var som de andra föräldrarna, föräldrarna som tättar på träningar, föräldrarna som hejar på sina barn, föräldrarna som engagerar sig (Johanna, babasının diğer ebeveynler gibi olmasını dilerdi; antrenmanları izleyen, çocuklarına tezahürat yapan, çocuklarıyla ilgilenen ebeveynler gibi).

Jalla B`de yer alan ilgili metinde aile bireyelerine minnet duyma ve teşekkür etme kavramları vurgulanmıştır. Bir başka metinde de ailenin tehlikede olduğunu bilmenin endişe duygusuna yol açtığı ifade edilmiştir. Bu endişe duygusu aile bağlarını, bu bağlılığın değerini ve aile üyelerinin birbirlerine karşı sorumluluk duygularını ortaya çıkarmıştır. Son olarak ailesinden ilgi bekleyen bir kızın duygularının anlatıldığı bir başka metinde aile bağlarının zayıf olduğu ve bireyelerin samimi olmayan ilgisiz davranışlar sergiledikleri bir aile ortamına yer verildiği tespit edilmiştir.

Jalla C

Jag hörde att din far och du har bråkat (Babanla senin kavga ettiğinizi duydum).

Det var länge sedan jag hade pratat med min mamma. Jag hatade henne, men det här var en stund då jag ville höra hennes röst och berättat vad som hade hänt. (Annemle konuşmayalı uzun zaman olmuştu. Ondan nefret ediyordum ama bu, onun sesini duymak ve neler olduğunu anlatmak istediğim bir andı).

Jalla C`de parçalanmış bir ailede büyüyen çocuğun annesi ile bağlarının zayıf olduğu ve aralarındaki ilişkide nefret duygusunun hâkim olduğu tespit edilmiştir. Yine aynı metinde baba ile oğlu arasındaki iletişimsizlik ve bundan kaynaklı tartışmalara yer verildiği görülmüştür. Kitapta

çok az yer verilen aile içi ilişkilerin baba-oğul arasında anlaşılma ve anne-oğul arasında sevgisizlik kavramları gibi olumsuz içeriklerin ön plana çıkarıldığı sonucuna varılmıştır.

Jalla A kitabında aile içi duygusal bağ ve ilişkiler bağlamında hiçbir ögeye yer verilmediği tespit edilmiştir.

Metinlerdeki içeriklerin aile kavramına ilişkin kültürel çeşitlilik durumları nasıldır? alt problemine ilişkin bulgular şu şekildedir:

Fördel 7-9

Jag och min familj firar flera högtider under året. En av de viktigaste högtiderna är pesach (Ben ve ailem yıl boyunca birkaç bayram kutlarız. En önemli bayramlardan biri Hamursuz Bayramı'dır).

När ramadan är slut firar vi eid al-fitr. På morgonen klär vi oss i nya fina kläder och går till moskén. Sedan äter vi mat tillsammans med släkt och vänner, och barnen får presenter (Ramazan bittiğinde Ramazan Bayramı'nı kutlarız. Sabah yeni güzel kıyafetlerimizi giyer ve camiye gideriz. Sonra akraba ve arkadaşlarla birlikte yemek yeriz ve çocuklar hediye alır).

Varje år firar vi högtiden diwali, ljusets högtid. Då tänder vi ljus hemma och utomhus. Vi äter mat tillsammans med släkt och vänner och offrar till vara gudar (Her yıl ışık bayramı olan Diwali'yi kutlarız. O zaman evde ve dışarıda mumlar yakarız. Akraba ve arkadaşlarla birlikte yemek yeriz ve tanrılarımıza sunularda bulunuruz).

Vesak är en viktig högtid. ... Vi tänder lampor och skickar kort med Buddha på till släkt och vänner (Vesak önemli bir bayramdır. ... Lambalar yakarız ve akraba ile arkadaşlarımıza üzerinde Buda olan kartlar göndeririz).

Fördel 7-9'da yer alan metinde çeşitli kültürlere ilişkin festivaller bir arada sunularak İsveç toplumunda kültürel ve dinî çeşitliliğin tanındığı ve görünür kılındığı anlaşılmaktadır.

Jalla A

Jag kommer från Sverige men min mamma är från Finland och pappa är från Irak (Ben İsveç'ten geliyorum ama annem Finlandiyalı, babam ise Iraklı).

Jalla A'da yer alan bir metinde anne ve babası farklı milletlerden olan bir çocuğun İsveç'teki yaşamı anlatılmıştır. Metinde çocuğun anne ve babasından gelen kimliği ile büyürken İsveç'te edindiği kimlik arasında yaşadığı belirsizlik vurgulanmış ve hedef kültür ile kaynak kültürün doğrudan bir arada verildiği kültürel çeşitlilik ön plana çıkmıştır.

Jalla C

...hur viktigt det var att inte skaffa sig en kvinna från en annan kultur (... başka bir kültürden bir kadınla beraber olmamanın ne kadar önemli olduğu).

Jalla C'de yer alan bir metinde kaynak kültürde evliliğe ilişkin değerler bir gencin yaşadıkları üzerinden anlatılmıştır. Metinde gence aynı kültürden birisi ile evlenmesine yönelik yapılan baskı ön plana çıkmaktadır. Kitabın içeriğinde evlilik ögesi bağlamında hedef kültürün yanında kaynak kültüre de yer verildiği görülmüştür.

Ders kitabı görsellerinde ailenin temsil edilme durumu nasıldır? alt problemine ilişkin bulgular şu şekildedir:

Fördel 4-6 da aile temasına ilişkin çeşitli görseller yer almakta olup bu görseller, aile kavramını farklı bağlamlarda ve kısmen kültürel çeşitlilikle ilişkilendirerek sunmaktadır. İlk görselde bir anne ile kızının mutfakta kahvaltı yaptığı görülmektedir. İkinci görselde anne ve kızının birlikte yemek hazırladığı görülmekte; bu durum aile içi paylaşım, iş birliği ve günlük yaşam pratiklerini yansıtmaktadır. Üçüncü görselde bir çocuğun ev işlerine katkıda bulunduğu görülmekte olup, buradaki temsil çocukların aile içindeki sorumluluk alma rollerine işaret etmektedir. Dördüncü görselde geniş aile yapısı temsil edilmektedir. Bununla birlikte aile bireylerinden birinin engelli olması, farklılıkların aile yapısı içinde doğal ve kabul edilebilir bir şekilde yer aldığına dair olumlu bir mesaj vermektedir. Beşinci görselde anne ve kızının ev ortamında vakit geçirdiği ve iki evcil hayvana sahip olduğu görülürken, altıncı görselde başörtülü bir annenin çocuğuyla sohbet ettiği sahne sunulmaktadır. Bu görsel, aile içi iletişime vurgu yapmanın yanı sıra kültürel ve inançsal çeşitliliğin kapalı biçimde temsiline olanak tanımaktadır. Altıncı temanın girişinde yer alan iki sayfa genişliğindeki yedinci görselde, geniş bir ailenin birlikte yemek yediği ve sohbet ettiği görülmektedir. Bu temsilde de engelli bir çocuğun yer alması, farklı bireysel özelliklerin aile yaşamının bir parçası olarak sunulması bakımından kapsayıcı bir yaklaşımı desteklemektedir. Sekizinci görselde geniş aile, kutlama atmosferi içinde resmedilmiş olup hediyeleşme ve duygusal paylaşımlar ön plana çıkmaktadır; sahnede bulunan engelli çocuk ve duygulanan büyükanne figürü, aile içi sevgi, bağ ve duygusal dayanışma temasını güçlendirmektedir.

Fördel 7-9`da Min Familj (Ailem) başlıklı üçüncü temada aile kavramı iki sayfada görsel materyallerle tanıtılmaktadır. Bu bölümde aileye ilişkin beş fotoğraf ve bir piktogram yer almaktadır. İlk görsel, çekirdek aileyi temsil eden bir piktogram olup aile kavramına soyut ve evrensel bir giriş niteliği taşımaktadır. İkinci görselde yine çekirdek aile yer almakta, ancak anne ve babanın farklı etnik kökenlerden sunulması kültürel çeşitliliğe dair açık bir temsil oluşturmaktadır. Üçüncü görsel, yalnızca anne ve kızıdan oluşan bir aileyi göstermesi bakımından tek ebeveynli aile yapısını görünür kılmaktadır. Dördüncü görselde kalabalık bir çekirdek aile ve Arap kültürüne özgü aile temsili yer almakta, böylece çokkültürlü aile yapıları belirginleşmektedir. Beşinci görsel tatilde olan bir çekirdek aileyi sunarken, altıncı görsel evcil hayvana sahip iki çocuklu bir çekirdek aileyi temsil ederek aile yaşamına dair günlük pratikleri yansıtmaktadır. Temanın ilerleyen kısmında İsveç Kralı ve ailesinin yer aldığı geniş aile fotoğrafı bulunmaktadır. Bu görsel, hedef kültürdeki monarşik aile yapısını kültürel bir referans noktası olarak sunmaktadır. Bir diğer görselde fırından yeni çıkmış çörek tepsisi tutan bir büyükanne yer almakta ve arka planda aile bireylerine ait fotoğraflar kullanılarak kuşaklararası aile bağları dolaylı biçimde vurgulanmaktadır. Son görselde ise evde masada oturan anne ve yanında oyuncaklarıyla oynayan çocuğu gösteren sahne, gündelik aile yaşamına odaklanmakta ve annelik rolünün rutin bağlamını yansıtmaktadır. Bu kitapta yer alan görsellerde kısmen de olsa geleneksel aile yapılarına yer verildiği görülmektedir.

Jalla A`da az sayıda görsele yer verilmektedir. Bununla birlikte aileye ilişkin hiçbir görsele yer verilmediği görülmektedir. Görsellerde yer alan çocuklar ya yalnız ya da arkadaşları ile vakit geçirmektedirler.

Jalla B`de az sayıda görsele yer verilmektedir. Bununla birlikte aileye ilişkin hiçbir görsele yer verilmediği görülmektedir. Görsellerde yer alan çocuklar ya yalnız ya da arkadaşları ile vakit geçirmektedirler.

Jalla C'de sadece ikinci temanın konuşma etkinliğinde aileye ilişkin bir görsel yer almaktadır. Bu görselde sırtı dönük bir şekilde uzakları izleyen bir baba ve kucağında oğlu bulunmaktadır. Buradaki tek ebeveynli bir aile yapısına işaret edilmektedir. Kitapta yer alan diğer tüm görsellerde çocuklar sokak, okul ve kütüphane gibi yerlerde arkadaşları ile vakit geçirmektedirler.

4. Sonuç ve Tartışma

İncelenen kitaplar arasında aileye ilişkin en çok kelime ve ifadeye *Fördel 7-9*'da yer verildiği görülmektedir. Bunun sebebi kitapta aileye ilişkin bir temanın yer almasıdır. *Jalla B* ve *C* kitaplarında ilgili kelime ve ifadelerin sıklığının diğer üç kitaba oranla büyük ölçüde azalması aile temasının arka plana itildiğini göstermektedir. Bu durum ise tüm temalarda bir birey olarak çocuğun aile içerisindeki varlığından ziyade sosyal ortamındaki varlığının ön plana çıkarılmasından kaynaklanmaktadır.

Türkçe ve İsveççede aile bireylerini ve akrabalık ilişkilerini ifade eden sözcüklerin çeşitliliği benzerlik göstermektedir. Ancak İsveççede yer alan bu kelimeler Türkçenin aksine mekanik bir yapı göstermektedir. Örneğin Türkçede dayı, amca için ayrı bir kelime varken İsveççede *morbror* ve *farbror* kullanılmaktadır. Anne ve erkek kardeş kelimeleri birleşerek dayı, baba ve erkek kardeş kelimeleri birleşerek amcayı oluşturmaktadır (mor+bror; far+bror). Anne ve babadan gelen tüm akrabalık ilişkilerine ait kelime ve ifadelerin de benzer şekilde üretildiği bilinmektedir. İsveççede akrabalık terimlerinin çok kapsamlı oluşu, toplumda aile ve akrabalık bağlarına verilen önemi yansıtmakla birlikte, incelenen metinlerde bu kelime ve ifadelerin sınırlı düzeyde kullanılması ve bazı akrabalık adlarına hiç yer verilmemesi dikkat çekici bir çelişki oluşturmaktadır. Bu durum hedef kültürde aile bağları ve akrabalık ilişkilerinin yabancılara dil öğretiminde ikincil bir unsur olarak değerlendirildiğini ortaya çıkarmaktadır.

Ders kitaplarında *farsan*, *morsan* ve *brorsan* gibi aile içinde kullanılan resmî olmayan hitap biçimlerine de yer verilmektedir. Bu ifadeler gündelik konuşma diline özgü söyleyişlerdir. Bu durum, kitapların yalnızca standart dil kullanımını değil, toplumsal ve ailesel bağlamda kullanılan doğal dil çeşitliliğini de yansıttığını göstermektedir. Bununla birlikte İsveççe yazılmış bir metinde Türkçe bir kelime olan *baba* (12 kere) kelimesinin doğrudan kullanılması yabancılara dil öğretim kitaplarında kültürel çeşitliliğe önem verildiğini ve kaynak kültüre ilişkin unsurların doğrudan sunulduğunu göstermektedir.

Aileye ilişkin tema sadece bir kitapta (*Fördel 7-9*) yer almaktadır. Diğer kitaplarda aileye ilişkin bir tema yer almamakta, ancak farklı temalarda aileye ilişkin kelime ve ifadelere yer verilmektedir. Bu bulgu, aile temasının öğretim materyallerinde merkezî bir konu olarak ele alınmadığını, ancak dolaylı biçimde farklı temalar içinde yer bulduğunu göstermektedir. Bununla birlikte aile kurumunun yabancılara dil öğretiminde ikincil bir unsur olarak değerlendirildiğini ortaya çıkarmaktadır. Bu durum geleneksel aile yapılarından modern aile yapılarına doğru dönüşümün kapsamında bireyselleşme gibi güncel toplumsal değişimlerin yansımaları olarak da açıklanabilmektedir.

Kitaplarda aile kavramına ilişkin kelime ve ifadeler en fazla okuma becerisine ait etkinliklerde yer verilirken diğer beceri alanlarında ya kısmen ya da hiç yer verilmediği görülmektedir. Bu durum, aile kavramına ilişkin sözcük ve ifadelerin öğretiminde beceri alanları arasında dengesiz bir dağılım olduğunu göstermektedir. Kelime ve ifadelerin ağırlıklı olarak okuma etkinliklerinde yer alması, aile temasının daha çok tanıma ve anlamaya yönelik alımlayıcı dil

becerileri üzerinden işlendiğini ortaya koymaktadır. *Jalla A* ve *B* kitaplarında söz konusu kelimelerin kısmen de olsa konuşma, yazma ve dil bilgisi etkinliklerine yansıtılması, bu kitapların tematik kelime öğretimine daha bütüncül bir yaklaşım sunduğuna işaret etmektedir. Buna karşın diğer kitaplarda ilgili ifadelerin üretim odaklı becerilerde yer almaması, aile kavramının dil edinim sürecinde aktif dil üretimi ve iletişimsel yeterlilik açısından yeterince desteklenmediğini göstermektedir.

Kitaplarda aile içi rollerde geleneksel aile anlayışının yansımaları kısmen görülse de genel olarak anne ve baba rollerinin sunuluş şekli, toplumsal cinsiyete dayalı geleneksel aile rol dağılımının büyük ölçüde yeniden üretildiğini göstermektedir. Modern aile yapılarında kadınların da iş hayatında yer almasının ve giderek yaygınlaşan tek ebeveynlik olgusunun aile bireylerinin rollerinde değişime sebep olduğu bilinmektedir. Ayrıca çocuk rollerinin yalnızca *Fördel 4-5* ve *Fördel 7-9* kitaplarında yer alması, diğer kitaplarda bir birey olarak çocuğun aile içindeki sorumluluklarının göz ardı edildiğini ve buna karşın sosyal ortamdaki rollerine daha çok önem verilmiş olduğunu ortaya koymaktadır.

Geniş aile yapısına kitaplarda yer alan hiçbir metinde rastlanmazken çekirdek aile yapısına sadece üç kitapta yer verildiği görülmektedir. Kaçar (2025) da çalışmasında İngilizce ders kitaplarında çoğunlukla çekirdek aile kalıpları tasvir edildiğini ortaya koymuştur. Boşanmış aile yapısı ise tüm kitaplarda sıklıkla yer almaktadır. Yani günümüz toplumlarında aile yapılarındaki çeşitlilik ve değişim öğretim materyallerine yansıtılmaktadır. Bu durum ders kitaplarının özellikle modern ve tek ebeveynli aile modellerini görünür kılarak eğiliminde olduğunu, dolayısıyla öğrencilerin farklı aile biçimleriyle karşılaşmasını desteklediğini göstermektedir. Bu bakımla İsveççe ders kitapları, alternatif aile modellerine yer vermektedir. Buna karşın incelenen kitaplarda hedef kültüre ait önemli aile yapılarına yer verilmemektedir. İsveç'te yaygın olarak görülen *sambo* modelinin yabancılara dil öğretim kitaplarının içeriklerinde temsil edilmediği görülmektedir. Bununla birlikte kitaplarda kısmen de olsa kaynak kültüre ilişkin bağımlı ebeveynlerden oluşan olumsuz aile yapılarına da yer verilmesi dikkat çekmektedir.

Kitaplarda aile bağları, genel olarak festival ve özel gün kutlamalarında aile ve akrabaların bir araya gelmesi ve aile büyüklerinin sık sık ziyaret edilmesi şeklinde kısıtlı ve resmi boyutta ele alınmaktadır. Bu durum kitaplarda akrabalık ilişkilerine yönelik rol, iletişim biçimi veya kültürel pratiklere anlamlı düzeyde yer verilmediğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak kitaplarda akrabalık ilişkilerinin yüzeysel ve sınırlı bir şekilde temsil edildiği söylenebilmektedir.

Kitaplarda aile içi duygusal bağların ve iletişim biçimlerinin geniş bir yelpazede ve çeşitli duygusal boyutlarda temsil edildiği görülmektedir. *Fördel 4-6*, *Fördel 7-9* ve *Jalla B* kitaplarında çoğunlukla sevgi, saygı, destek, anlayış, fedakârlık, paylaşma, minnet ve özlem gibi duyguları içeren olumlu aile ilişkileri ön plana çıkmaktadır. Buna karşın bazı metinlerde güven eksikliği, ilgisizlik, iletişimsizlik ve çatışma gibi olumsuz aile dinamiklerine de yer verilmektedir. Bu bulgu ilgili ders kitaplarında aile temasının tek yönlü idealize edilmediğini, aile içi ilişkilerin duygusal çeşitlilik ve gerçekçi sosyal durumlar çerçevesinde işlendiğini göstermektedir. *Jalla C* kitabında sadece olumsuz aile ilişkilerine yer verilirken, *Jalla A* kitabında aile içi duygusal bağ ve iletişime ilişkin herhangi bir ögeye yer verilmediği görülmektedir. Özetle ders kitaplarının çoğunlukla aile temasını hem pozitif aile bağlarını güçlendiren hem de sorunlu aile ilişkilerini görünür kılan örneklerle ele aldığı, böylece öğrencilerin farklı aile yapıları ve duygusal deneyimlere ilişkin çok boyutlu bir perspektif kazanmasına katkı sunduğu söylenebilmektedir.

Kitaplardan sadece *Fördel 7-9*, *Jalla A* ve *Jalla C* de aile kavramına farklı kültürel bağlamlarda yer verildiği görülmektedir. Ancak söz konusu metinlerde kültürel çeşitliliğe ilişkin temsillerin sınırlı düzeyde kaldığı ve kültürel zenginliği geniş bir perspektiften yansıtmakta yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın *Fördel 4-6* ve *Jalla B* kitaplarında aile kavramının farklı kültürel boyutlarda ele alınmadığı görülmektedir. Bu durum, çokkültürlü eğitim bağlamında ders materyallerinin kültürel temsiller bakımından daha kapsayıcı ve çeşitlendirilebilir nitelikte olması gerektiğine işaret etmektedir.

Kitaplarda yer alan görsellerin incelenmesinden elde edilen bulgular, *Fördel 4-6* ve *Fördel 7-9* da aile temasına yönelik görsel içeriklerin oldukça zengin olduğunu göstermektedir. Görsellerde aile çoğunlukla anne-çocuk etkileşimi üzerinden temsil edilmekle birlikte; engelli bireylerin görünürlüğü ve başörtülü anne figürü gibi unsurlar aracılığıyla belirli ölçüde kapsayıcı ve kültürel çeşitlilik içeren temsillere de yer verildiği görülmektedir. Bununla birlikte, görsellerde çoğunlukla iki çocuklu çekirdek aile yapısı ön plana çıkarken geniş aile ve tek ebeveynli aile yapılarına da yer verildiği görülmektedir. Çekirdek aile yapılarına ilişkin görsellerde çokkültürlü ebeveyn yapılarına ve farklı kültürden ailelerin fotoğraflarına yer verilmesi hem kültürel hem de aile yapısı bakımından içerikleri çeşitlendirilmektedir. Buna karşın *Jalla A* ve *B* de aileye ilişkin herhangi bir görsel materyale yer verilmemesi, aile temasının görsel açıdan desteklenmediğini göstermektedir. *Jalla C* de ise tek ebeveynli bir fotoğrafa yer verilmesi ders materyalinin görseller aracılığıyla aile yapılarının çeşitliliğini yansıtmaması bakımından sınırlı kılmaktadır. Tüm bu bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, *Fördel* serisinin aile temasını hem görsel çeşitlilik hem de kapsayıcılık açısından daha zengin bir perspektifle ele aldığı, *Jalla* serisinde ise görsel temsillerin oldukça sınırlı olduğu ve aile çeşitliliğinin yeterince yansıtılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Fenwick ve Morrison, (2001) büyükanne ve büyükbabaların resimli çocuk kitaplarında nasıl betimlendikleri araştırdıkları çalışmada büyük ebeveynlerin torunlarıyla ilişkilerinin genelde pozitif ve sıcak olduğunu sonucuna ulaşmaktadırlar. Bu bağlamda bu çalışma ile *Fördel* ve *Jalla* serilerinin incelendiği çalışma benzerlik göstermektedir.

Güneş (2008) araştırmasında tek ebeveynli ya da evlat edinmiş aileler gibi çeşitli aile yapılarına ve aile yaşamının sosyo-kültürel çeşitliliğine yer veren metin ve görsellerin yeterli olmadığını vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Okuyan vd. (2012) değişen toplumsal yapının çocuk kitaplarına yansıtılması bağlamında çekirdek aile ve parçalanmış aile yapılarının geniş aileye oranla daha fazla yer aldığını ifade etmektedirler. Bununla birlikte içeriklerde aile içi iletişimde kardeş çatışması, aile içi çatışmalar ve farklı anne-baba tutumlarına yer verildiğini ifade etmektedirler. Namazcı (2020) ise kitaplarda yer alan aile kavramının ele alınış biçimini incelediği çalışmasında daha çok parçalanmış ailelere yer verildiğini belirtmiştir. Kaçar (2025) İngilizce ders kitaplarında alternatif aile modellerinin veya kültürel çeşitliliğin çok az temsil edildiğini belirtmektedir. Bu çalışmaların bulguları mevcut çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Ohashi (2011) metinlerde ve resimlerde annelere babalara kıyasla daha sık yer verildiği ve annelerin çocuklarına karşı daha fazla besleme, bakım ve disiplin davranışları sergiledikleri sonucuna ulaşmaktadır. Bu bağlamda bu çalışma ile *Fördel* ve *Jalla* serilerinin incelendiği çalışma benzerlik göstermektedir. Buna karşın Balcı ve Sel (2017) çalışmalarında çocuklarla ilgilenmek, eğitim görmek ve evin geçimini sağlamak gibi görevlerin tüm kitaplarda kadın ve erkeğe eşit oranda bölüştürüldüğünü belirtmektedirler ki bu bulguların kısmen bu çalışmanın sonuçlarıyla örtüştüğü söylenebilir.

Zhao vd. (2017) çalışmalarında ilkokul ve ortaokul düzeyindeki kitaplarda aile sevgisi, aile bireylerine yönelik takdir ve büyüklere saygı duygularının vurgulandığını ifade etmektedirler. Ayrıca ortaokul düzeyinde ebeveynlere karşı sorumluluk ve bakım bilincinin geliştirilmesinin hedeflediğini vurgulamaktadırlar. Zhao vd.'nin (2017) elde ettiği bulgular bu çalışmada özellikle *Fördel* serisi ve *Jalla B* kitaplarından aile içi duygusal bağlarla ilişkin olarak elde edilen bulgular ile benzerlik göstermektedir. Buna karşın Zhao vd. (2017) ilkokullar için hazırlanan kitaplarda, aile kavramının neredeyse tamamen geniş aileye odaklandığını ancak gerçek hayatta yer alan boşanmış aileler, tek ebeveynli aileler ve ebeveynleri evden uzakta çalıştığı için çocukları evde yalnız kalan aile yapılarına yer verilmediğini ifade etmektedirler. Bu bulgular *Fördel* ve *Jalla* serilerinden elde edilen bulgular ile örtüşmemektedir.

Bencik Kangal vd. (2018) inceledikleri kitaplarda baba karakterinin anne karakterine nazaran daha az yer aldığını ve çoğunlukla babanın çocuğu ile evin dışında bulunduğunu ifade etmektedirler. Doğanay ve Çopur (2021) baba modelinin evin geçimini sağlayan, ev dışı görevlerde yer alan ve karar verici olarak; anne modelinin ise ev içi işler ve çocuk bakımından sorumlu olarak betimlendiğini ifade etmektedir. Bir başka çarpıcı çalışmada Zinabu (2024) incelediği ders kitaplarında babaya çoğunlukla yer verilmediğini, yer aldığı içeriklerde ise sorumsuz, sinirli ve olumsuz bir rol modeli temsil ettiğini belirtmektedir. *Fördel* ve *Jalla* serilerinde de benzer aile sunumu örneklerine rastlanmaktadır.

Göksel (2019) kitaplarda aile ilişkilerinde yoğun olarak demokratik ve hoşgörülü ebeveyn tutumlarına yer verildiğini ifade etmektedir. Kuzu Karadağ (2025) ise çalışmasında parçalanmış aile ve çekirdek aile yapılarına ders kitaplarında daha çok yer verildiğini ifade etmektedir. Bununla birlikte aile içi ilişkilerde daha çok demokratik/destekleyici tutum ve ilgisiz tutuma yer verildiği ve en çok ebeveynler ve çocuklar arasında gerçekleşen çatışmaların bulunduğunu belirtmektedir. Bu sonuçlar mevcut çalışmanın bulgularıyla kısmen benzerlik göstermektedir.

Elli altı (2025), yabancılara Türkçe öğretimi kitabında yer alan aile kavramlarının dörtte üçünün Türkçenin Sıklığı Sözlüğünde ilk beş bin sözcük içinde yer aldığını, buna karşın evlenme yoluyla oluşan aile terimlerine ise ders kitaplarında hiç yer verilmediğini çalışmasında ortaya koymaktadır. Çalışmasında çekirdek aile terimlerine %74 oranında yer verilirken diğer aile terimlerine az sayıda yer verildiğini ifade etmektedir. Bu durumun incelenen İsveççe kitaplarında da aynı şekilde olduğu görülmektedir.

Batı ülkelerine ait yabancı dil öğretim materyallerine bakıldığında ise durumun çoğunlukla İsveççe dil kitaplarıyla benzer içerikler sergilediği görülmektedir. Altun (2025) İngilizce ders kitaplarında aile biçimlerinin ve değerlerinin dar bir çerçevede kaldığını ifade etmektedir. Bununla birlikte kapsayıcı sözcükler çeşitliliğinin dilsel ve etkileşimsel kaynaklarla tutarlı biçimde desteklenmediğini belirtmektedir. İsveççe ders kitaplarında da benzer şekilde kapsamlı söz varlığının yetersizliği görülmektedir.

Demir Çakıroğlu ve Çelikleş Tepe (2025) yabancı dil olarak Rusça ders kitaplarında ders kitaplarında aile kavramının, Rusça öğretiminde dilsel edinimle kültürel aktarımı bütünleştiren öğretimsel bir araç olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Karaöz ve Karaöz (2025) çalışmalarında İtalyanca ders kitabında aile teması özelinde İtalyan toplumundaki çok yönlü aile yapısını ve bununla ilintili yaşam biçimini, sosyal ilişkilerini ve kısmen de değerler sistemini başarılı biçimde yansıttığını belirtmektedir. Dil öğretim hedefleri ve öğretim programı bakımından incelenen kitapların da bu doğrultuda geliştirildiği söylenebilir.

Başkan (2025) incelediği yabancı dil olarak Çince ders kitabının, özellikle tarihi ve kültürel bağlamı yoğun olan Çincenin aile kültürünü başarılı biçimde yansıttığını ifade etmektedir. Benzer bir sonucu da Giray ve Karacan (2025) inceledikleri yabancı dil olarak Korece ders kitabından elde etmişlerdir. Buna paralel bir şekilde Gencer Baloğlu (2025) yabancı dil olarak Japonca ders kitaplarında aile kavramının, Japon toplumundaki saygı, uyum, hiyerarşi ve toplumsal normlara bağlılık değerleri ile aktarıldığını ifade etmektedir. Doğu ülkelerine ait bu yabancı dil öğretim materyalleriyle karşılaştırıldığında aile kavramına ilişkin içeriğin İsveççe ders kitaplarından farklılaştığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak İsveççe yabancı dil öğretim kitaplarında yer alan yazılı ve görsel içeriklerde aile kavramının özellikle aile içi ilişkiler ve akrabalık ilişkileri bağlamında ne hedef kültürde ne de kaynak kültürde yeterince ele alınmadığı görülmektedir. İncelenen kitapların, değişen toplum yapılarındaki çekirdek aile ve tek ebeveynli aile yapılarını kısmen yansıttığı ve bu bağlamda bireyde çeşitli aile yapılarına ilişkin farkındalık oluşturulmaya çalışılsa da İsveççe yabancı dil öğretim materyallerinin aile kavramını daha dengeli, kültürel açıdan daha kapsayıcı ve güncel sosyokültürel gerçekliği daha kapsamlı biçimde yansıtacak şekilde geliştirilmesi gerekmektedir.

Etik Bildirimler

Bu dergi COPE (Committee on Publication Ethics) ilkelerini benimser.

Çıkar çatışması

Yazar(lar) herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını bildirir.

Finansman

Bu çalışma herhangi bir kurum/kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Kaynakça doğrulama bildirimini

Yazar(lar) kaynakçada yer alan tüm çalışmaların metin içinde atıf aldığını ve doğruluğunun denetlendiğini bildirir.

İntihal bildirimini

Bu çalışma intihal saptama yazılımları ile taranmış olup bilimsel etik kurallarına uygun hazırlanmıştır.

Hakemlik süreci

Bu makale çift kör hakemlik sürecinden geçirilmiştir.

Makale erişim ve lisans

Yazarlar çalışmalarının telif hakkını saklı tutar ve dergiye ilk yayımlama hakkını verir. Tüm makaleler Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası (CC BY 4.0) lisansı kapsamında lisanslanmaktadır.

Kaynakça

- Ada, Ş. ve Üstün, A. (2008). İsveç eğitim sisteminin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17), 146–173. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue/2770/37024>
- Altun, H. (2025). Ders kitabında ‘aile’: New Headway 5. baskının çok kipli ve eleştirel bir çözümlemesi. E. Kuşçu, Z. Gencer Baloğlu ve H. Altun (Eds.), *Dil; kültür ve aile: Yabancı dil ders kitaplarında ailenin sunumu* içinde (s. 55–81). Eğitim Yayınevi.
- Andersson, T., ve Ojala, T. (2016). *Jalla: Raka Vägen! B: Genrepedagogik I Svenska Som Andraspråksundervisningen*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Andersson, T., ve Ojala, T. (2017). *Jalla: Raka Vägen! A: Genrepedagogik I Svenska Som Andraspråksundervisningen*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Andersson, T., ve Ojala, T. (2018). *Jalla: Raka Vägen! C: Genrepedagogik I Svenska Som Andraspråksundervisningen*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Aslan, D. (2011). Çokkültürlü toplumlarda eğitim Türkiye ve İsveç’ten örnekler. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 1(2), 181–185. <https://dergipark.org.tr/en/pub/skad/issue/21059/226750>
- Balcı, E. ve Sel, B. (2017). İlkokul ders kitaplarında yer alan çocuk edebiyatı ürünlerinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğine ilişkin bir araştırma. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 723–740. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/360303>
- Başkan, S. (2025). Çince öğretiminde aile kavramının temsili: “Integrated Chinese Textbook Level I 中文听说读写 Zhōngwén Tīng Shuō Dú Xiě” ders kitabı üzerine bir inceleme. E. Kuşçu, Z. Gencer Baloğlu ve H. Altun (Eds.), *Dil; kültür ve aile: Yabancı dil ders kitaplarında ailenin sunumu* içinde (s. 131–151). Eğitim Yayınevi.
- Bencik Kangal S., Karaaslan, A ve Arslan, S. (2018). Okul öncesi dönem resimli çocuk kitaplarında yer alan baba figürünün incelenmesi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 18–31. <https://dergipark.org.tr/en/pub/chedar/issue/42042/480502>
- Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.
- Canatan, K. (2007). Avrupa ülkelerinin azınlık politikalarında Türkçe anadil eğitiminin konumu: İsveç, Fransa ve Hollanda örnekleri. *Turkish Studies*, 2(3), 159–172. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.121>
- Carlson, M. ve Rabo, A. (2011). Ders kitaplarında ve pratikte imgeler ve değerler: İsveç’te göçmenler için dil kursları. M. Carlson, A. Rabo ve F. Kök. (Eds.), *Çokkültürlü toplumlarda eğitim Türkiye ve İsveç’ten örnekler* içinde (s. 157–181). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Demir Çakıroğlu, A. ve Çelikaş Tepe, H. H. (2025). Yabancılar için Rusça öğretiminde aile kavramına kültürel-dilsel bir yaklaşım: Russkiy Sezon ve Russkiy Klass örnekleri. E. Kuşçu, Z. Gencer Baloğlu ve H. Altun (Eds.), *Dil; kültür ve aile: Yabancı dil ders kitaplarında ailenin sunumu* içinde (s. 115–130). Eğitim Yayınevi.
- Doğanay, G. ve Çopur, Z. (2021). İlkokul hayat bilgisi ders kitaplarında işlenen aile içi rollerin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından değerlendirilmesi. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 7(1), 57–73. https://doi.org/10.17932/IAU.AIT.2015.012/ait_v07i1003
- Ellialtı, M. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabında aile ve akrabalık kavramı: Yedi İklim Türkçe örneği. E. Kuşçu, Z. Gencer Baloğlu ve H. Altun (Eds.), *Dil; kültür ve aile: Yabancı dil ders kitaplarında ailenin sunumu* içinde (s. 1–17). Eğitim Yayınevi.
- Fenwick G. ve Morrison, A. (2001). Images of grandparents in young children's picture books in the United Kingdom. *New Review of Children's Literature and Librarianship*, 7(1), 127–145. <https://doi.org/10.1080/13614540109510649>

- Gencer Baloğlu, Z. (2025). Minna No Nihongo ve Marugoto ders kitaplarında Japon ailesinin temsili. E. Kuşçu, Z. Gencer Baloğlu ve H. Altun (Eds.), *Dil; kùltür ve aile: Yabancı dil ders kitaplarında ailenin sunumu* içinde (s. 175–195). Eğitim Yayınevi.
- Giray, C. K. ve Karacan Ş. (2025). Korece dil öğretimi kitaplarında “aile” kavramının sunumu. E. Kuşçu, Z. Gencer Baloğlu ve H. Altun (Eds.), *Dil; kùltür ve aile: Yabancı dil ders kitaplarında ailenin sunumu* içinde (s. 153–174). Eğitim Yayınevi.
- Gökçe, B. (1976). Aile ve aile tipleri üzerine bir inceleme. *Hacettepe Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 8(2), 46–67. https://www.academia.edu/19495155/Aile_ve_Aile_Tipleri_Uzerine_Bir_Inceleme
- Göksel, A. (2019). *Çağdaş çocuk kitaplarında aile büyüklerinin sunuluş biçimleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Gülbahar, Y. ve Alper, A. (2009). A content analysis of the studies in instructional technologies area. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 42(2), 93–111. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001178
- Güneş, Ö. (2008). Ders kitaplarında toplumsal cinsiyet ayırımı. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 2(19), 81–95. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsh/issue/48527/615869>
- Kaçar, H. (2025). Language, lesson, family: A critical overview of family representation in English textbooks. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 1532–1545. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.1744407>
- Karaöz, M. ve Karaöz, H. İ. (2025). Volentieri! İtalyanca ders kitabında kùltür aktarımı: “Aile” teması. E. Kuşçu, Z. Gencer Baloğlu ve H. Altun (Eds.), *Dil; kùltür ve aile: Yabancı dil ders kitaplarında ailenin sunumu* içinde (s. 103–114). Eğitim Yayınevi.
- Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press.
- Kurtuluş, F. (2018). Çokkùltürlü bazı ÷lkelerde eğitim politikaları ve öğretmen eğitimi. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 2(3), 178–195. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/540738>
- Kuşçu, E., Gencer Baloğlu, Z. ve Altun, H. (Eds.) (2025). *Dil; kùltür ve aile: yabancı dil ders kitaplarında ailenin sunumu*. Eğitim Yayınevi.
- Kuzu Karadağ, S. (2025). *Çocuk edebiyatı eserlerinde aile üzerine bir araştırma: Aile tipleri, aile içi iletişim ve tutumlar* (Yayımlanmamış doktora tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Lekawael J. R. F. (2018). The Cultural values in texts of English coursebooks for junior high school in Ambon, Moluccas-Indonesia. *Advances in Language and Literary Studies*, 9(2), 24. <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.all.s.v.9n.2p.24>
- Lässig, S. (2009). Textbooks and beyond: Educational media in context (s). *Journal of Educational Media, Memory, and Society*, 1(1), 1–20. <https://doi.org/10.3167/jemms.2009.010101>
- Mannish, S. (2024). Is mother tongue instruction culturally empowering? *Educare*, (1), 45–61. <https://doi.org/10.24834/educare.2024.1.854>
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sources book*. London: Sage.
- Namazcı, M. (2020). *Türk çocuk edebiyatı eserlerinde üç kuşakta değişen aile* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Nilsson, J. ve Bunar, N. (2016). Educational responses to newly arrived students in Sweden: Understanding the structure and influence of post-migration ecology. *Scandinavian journal of educational research*, 60(4), 399–416. <https://doi.org/10.1080/00313831.2015.1024160>
- Ohashi, Y. (2011). *Representations of fathers, mothers, and parent-figures in Japanese children's literature: a content analysis* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). California State University.

- Okuyan, H. Y., Gül, G. Y. ve Karagül, S. (2012). Çocuk edebiyatı yapıtlarında aile kavramı. *İlköğretim Online*, 395–407. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8589/106742>
- Sahlin, P. ve Stensson, H. (2016). *Fördel sva för nyanlända åk 4–6 textbok (Första upplaga)*. Natur & Kultur Läromedel och Akademi.
- Statistikmyndigheten (2024). *Type of family for children and young persons aged 0-17 and living at home, number by sex, age, family type and year*. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/en/ssd/START_LE_LE0102_LE0102B/LE0102T17/table/tableViewLayout1/
- Svensson, J. (2014). *Fördel sva för nyanlända åk 7–9 textbok*. Natur & Kultur Läromedel och Akademi.
- Şahin M. ve Gültekin M. (2013). *Toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı politika uygulayan ülkelerde kadın ve aile İzlanda, Finlandiya, Norveç, İsveç*. Bursa: Aile Akademisi Derneği.
- Şengül, K. ve Yokuş, Y. (2021). İsveç'te yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme ve kullanma durumlarına ilişkin veli görüşleri. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 5(17), 15–32. <https://doi.org/10.31455/asya.986073>
- Türkmen, M. ve Yavuz, P. (2020). İlkokul ders kitap metinlerinde aile: Bir içerik analizi. *Turkish Studies-Education*, 15(6), 4569–4587. <http://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.46663>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Zhang, M. C. (2005). *Social science and education in China in the 21st century*. Shandong: Taishan Publishing House.
- Zhao, W., Zhang, Z., ve Liu, J. (2017). The "family" section in current elementary social studies textbooks in China. *Journal of Education and Training Studies*, 5(10), 54–59. <https://doi.org/10.11114/jets.v5i10.2639>
- Zinabu, T. M. (2024). Representation of family in fictional texts of grades 7 and 8 Tigrigna textbooks. *The International Journal of Literary Humanities*, 22(4), 69–86. <https://doi.org/10.18848/2327-7912/CGP/v22i04/69-86>
- Ålund, A. ve Schierup, C. U. (1996). *Paradoxes of multiculturalism: Essays on Swedish society*. Aldershot: Avebury.

Extended Abstract

An Analysis of Swedish as a Second Language Textbooks in Terms of the Concept of Family

Second language instruction is no longer merely a matter of transmitting grammatical structures; it is a multidimensional process aimed at enhancing students' intercultural awareness and communication skills through the reciprocal interaction between language and culture. Especially in multicultural environments like Sweden, education is grounded in the fundamental equality of individuals, enabling diverse learners to maintain their cultural values while integrating into a new society. Within this framework, textbooks serve as more than just pedagogical tools; they are cultural carriers that reflect the social fabric and value systems of the target country. This study aims to determine how the concept of family is represented in Swedish as a second language (SVA) textbooks, questioning the extent to which these materials mirror the contemporary sociocultural reality of a country characterized by a highly diverse social structure.

The methodological foundation of the research is built upon qualitative document analysis, allowing for the systematic evaluation of written and visual instruments. The dataset consists of five textbooks from two publishers—the *Fördel* and *Jalla* series—currently utilized in preparatory classes at a public school in Uppsala. The analysis was conducted in three interconnected stages, beginning with a linguistic mapping to identify and categorize family-related vocabulary across core language skills. This was followed by a

qualitative content analysis which was applied to both text and visuals to provide a multidimensional description of family representation. This process involved examining parental roles, domestic labour division, and work-life balance, alongside various family typologies such as nuclear, extended, single-parent, and immigrant-background families. Furthermore, emotional bonds, communication styles, and cultural diversity were coded to establish a theoretical framework for how the ‘family’ is constructed in Swedish instructional materials. In the final stage, a visual analysis specifically decoded the semiotic features of photographs and illustrations, identifying which roles are highlighted and which family structures remain marginalized or invisible. To ensure rigor, expert evaluation and independent coding procedures were employed, achieving a high inter-coder agreement rate.

The findings reveal significant patterns in how the concept of ‘family’ is represented in the materials. Among the textbooks examined, *Fördel 7–9* series contains the highest frequency of family-related content, largely due to the presence of a dedicated thematic unit. In contrast, *Jalla B* and *C* contain significantly fewer references, suggesting that the family theme is relatively marginalized within these texts. Instead, emphasis is often placed on the individual—particularly the child—in broader social contexts rather than within the family unit. Furthermore, despite the structural richness of Swedish kinship terms, their limited use in the analysed textbooks suggest that family relationships are not foregrounded in language instruction. While the inclusion of informal forms such as *farsan*, *morsan*, and *brorsan*, or culturally embedded words like *baba*, reflects an effort to incorporate spoken language and source-culture elements, the family theme often remains a secondary element dispersed across unrelated topics.

This fragmented positioning indicates that family is not treated as a central pedagogical theme but is instead approached receptively. The data shows that family-related vocabulary is predominantly presented in reading activities with limited integration into productive skills. Such a pedagogical choice may potentially limit learners’ communicative language use in personal contexts. Ultimately, the peripheral status of the family unit in these materials may reflect broader societal shifts toward individualization and the evolving nature of family structures.

In terms of representation, traditional gender roles are partially reproduced, although some variation is evident. Notably, children’s roles within the family are not sufficiently represented in several textbooks, reinforcing a focus on their social identities outside the family. Regarding family structures, nuclear and single-parent families are most commonly depicted, while extended families are absent. Although this reflects contemporary societal trends, certain culturally specific forms, such as the *sambo* (cohabitation) model in Sweden, are not represented, pointing to gaps in cultural authenticity.

Family relationships are often portrayed within limited, formal contexts, such as holidays or visits, with minimal attention to everyday interactional dynamics. However, the emotional dimensions are represented with relative diversity; by including both positive (e.g., support) and negative (e.g., conflict) aspects, the materials suggest that family is not entirely idealized. Despite this, cultural diversity remains limited across the analysed texts.

These patterns are further reinforced by visual representations. The *Fördel* series provides relatively inclusive imagery, depicting diverse family forms and cultural markers, including everyday interactions and some representation of social diversity. In contrast, the *Jalla* series offers very limited visual engagement, with little to no family-related imagery, thereby restricting the representation of family diversity and reducing opportunities for contextualized learning.

Overall, the analysis of written and visual content in SVA textbooks suggest that the concept of ‘family’—particularly in terms of intra-familial relations and kinship structures—is not addressed in a comprehensive or systematic manner. Although the materials reflect certain aspects of contemporary social

change, such as the visibility of nuclear and single-parent households, these efforts remain limited and do not fully capture the diversity or complexity of family life. As a result, the treatment of family is both linguistically and culturally underdeveloped. This indicates a need for a more deliberate and balanced integration of the family theme in future materials. A more inclusive and contextually grounded approach would not only better reflect the nuances of Swedish society but also support learners in developing greater intercultural awareness alongside their language skills.